

Indúlt BETSBÖL Szeredán 25. April. 1787.

Elegyes Tudósítások.

A' F. Monárkha a' maga Kersonésusi úttyát, a' mint a' visszfa jövő levelek erősítik, leg-frisfebb állapotban követi minden úti Követőivel edgyütt ki-vévén edgy Szakátsot, ki az előre menő élés-szekereken hirtelen meg-betegedvén, midön semmiképpen nem gyógyíthatnák, *Nikolszburghan* hagyaték oly véggel, hogy ha meg-gyógyúlna, küldenék visszfa Bétsbe. Minthogy a' F. Monárkhának *Brodin* túlévő úttyában fok kösziklás hegyeket és hirtelen áradó folyóvízeket kellett el-kerülni; tehát leg-alább is 3 napok alatt a' Török földén kellett ő Felségének utazni. Mihelyt ezt a' Konstantzinápolyi *Internuncius* a' Török háznál jelentette volna, leg-ottan a' Tsászár mindenféle Úti Biztosokat küldött, hogy

azokat a' helyeket, mellyek nagyobb részén ember-
 től űressék, bátorságossá tegyék az ő Felsége úta-
 sára; de még sem reménylik a' Politikusok, hogy
 ezen az úton jöne visszsa. Hatalmas Császár! így
 szól Svághofer a' maga utólsó Honapi levelében: Te
 Német, Frantzia, Olasz, Magyar, Erdély, Len-
 gyel, Svájtz Országokat, Hollandiát, Angliát 's t.
 kereszttül útaztad, te esméred a' Világnak mind a'
 négy szegeleteit, még is a' te Ts. és K. lakó Váro-
 fodat el-hagyván, most újra a' fekete-tenger partyai-
 ra méllyen Tatar-országba bé-nenni nem irtóztál.
 Melly nagy kétséges történetek tárgyává nem téizen
 tégedet ezen út, mikor meg- emlékezünk a' te úta-
 zódról, rézketünk! mi lenne még, ha valamelly sze-
 rentsétlen tudósítás szárnyálna visszsa közinkbe!
 edgy olyan tudósítás, melly Brúzfzeltől fogva Bras-
 sóig, Lemberg-től-fogva Májlándig, minden népek-
 nek (kiknek minyájoknak szerentsés életek és jóvok
 a' te szerentsés életeddel öfzve kötve vagyon) szí-
 vét, mint valami vilámló menykő edgyszeriben
 meg-rettenténé, el-hervasztaná! De mi reménylyük,
 hogy tégedet az Egek, a' te böltsésséged és előre va-
 ló tzelod meg-örizvén, szerentsésen visszsa hoznak.
 — Valamiket a' kidobólt Török háborúról irtunk va-
 la, mind azok még eddig meg nem hamisított hí-
 rek. és a' közelebb jött levelek-is ezt el-kerülhetet-
 lennek lenni bizonyítják. — Négy napok alatt 8
 Kurir érkezett Konstantztnápolyból Párisba; mennek
 a' Párisi Udvartól-is szüntelen Berlinbe, és a' F. Ka-
 tharinához-is edgy nagy Követ (Hertzeg; de nem
 tudatik-ki?) küldeték nem régiben, hogy az egész
 Európát fel-perfeléssel fenyegető szikrátska hamvába
 folytatthatnék; de — Molduvában edgy Keresztyén
 Vezérnek 10 ezer népet adának nem régiben keze
 alá,

alá, hogy azokat a' *Márs'* óltárára készítné, és a' *Tefftedár*, Török Kints-Tárnak Mester maga-is titkon meg-fordúla itten. — Pruszfiában az egész Hadi-erő készítettik; minden Regiment 3 fő osztályokra (Batália) szabott; edgy Kompania Gránátérosra, 1 Komp, Muskatérosra, és tzállal lövő Jágerekre; kiknek sergek mind 60 fővel szaporittatik; és minden Regimentek 5 Tisztekkel nevednek. — Az Erdélyi határszéleken lakó Regimentek között (miért, miért nem? nem tudjuk) 100 ágyúk osztának-ki a' napokban; és minden szélen-fekvő F. Ts. és K. Hadi nép számba véteték; kik — a' Tót Országok 3 Regiment gyalog és Húszár, számszerént mind öszve 11 ezer 335 főből állanak. — A' Károlyváriak 4 Reg. 10 ezer 361 fő. — A' Várasdiak 2 Reg. 7 ezer 701 fő. — A' Bánátiak 2 Reg. 7 ezer 154 fő. — A' Temesváriak 2 Reg. 3 ezer 336 fő. — Az Erdélyiek 6 Reg. 10 ezer 437 fő. — mind-öszve 50 ezer 274 főből állanak. — Kioóban minden nap 5 ezer Rűbelben kerül a' Muszka Tsáfszárné asztala, olly nagy a' drágaság. — A' F. Ts. és K. Határ-széleken fekvő Regimenteknek Auditorji, a' Régementek' Fő-igazgatóinak hatalmok alól kivétettek, és ezek másfunnan fognak ezután függeni. — A' Bétsi Udvari Dikastériumokon lévő *Regisztrátorok*, *Protokhollisták* és *Expéditorok* Udvari Titoknaki rangra és fizetésre emeltettenek. — A' jádzó-kártya, melly eddig 2 garással fizettetett, különös parantsólat által, az egész F. Ts. és Királyi Birodalomban 8 Kraj. hágott. — A' múlt hónapnak 25-dikén meghala Bétsben azon nyavallyás özvegy Grófné *Kempfné*, kiről fokban azt erősíttyük vala, hogy bizonyos Sz. *Mária* képének reá tétele által, mellyében lévő *Fene* nyavalyájából egészszzen ki-gyógyúlt. — A' F.

Monárkhától parantsolatik, hogy azon hadi szolgálatra alkalmatlan öreg Tiszt Urak, kik Polgári Tisztiséget viselni mind külső mind belső tehetségeikre nézve alkalmatosok; valahól magoknak efféle hivatalt keresnek, bé-vétettefsenek. — Edgynéhány napokkal ez előtt meghala Bétsben az Auguszt. Vall. *Konfistórium*' Titoknokja *Denter Úr*. E' vala az, ki ennekelötte edgynéhány esztendővel a' Bav. Palatinátusban volt Prédikátori hivataltól csak azért fosztatott vala-meg, mivel R. Kathólíka Leánt vett vala feleségül, ki ennekelötte mint edgy másfél esztendővel hala-meg. Szép Tolerántzia!!! azért valakinek ki-venni a' kenyeret kezéből; mert ő az Uralkodó vallásból — azt vette feleségül, a' kit szaretett. Nem mindenek jóvasolják az effélét II-dik *József* alatt. Ez edgy tanult személy válogatás nélkül való okos ember vala: kinek versei rövid napok alatt világ eleibe adatnak. — A' Prágai fő Kormányozó szék által a' hirdettetik, hogy a' Lembergi Univerfitásban *Mathésist* és *Filozofiat* tanító Professor' széke üressen lévén, olyan Professort kívánnának abba helyhezteni, ki a' Deák és Német nyelveken kívül, Tótul és Lengyelül-is tudna valamit; azért kik erre alkalmatosok, a' Lembergi Univerfitás Igazgatójánal jelentsék magokat. — Pofonyban a' volt Helytartó Tanáts-házban építenek; a' jövő hónapnak első napján a' Hertzeg *Ferdinánd* gyalog seregének edgyik része költözik belé. — Pestenn nagy Hetz-ház építettett, és a' mondatik rólla, hogy a' Bétsi Hetz-mester csak bujjék-el előlle. — A' Madriti Levelek szerént, nem régiben edgy 'Siria Pap érkezett Madritba, ki által a' Királyi Konyv-tárban lévő minden idegen kéz-írások Európai nyelvekre fordíttatnak. E' megínt új dolgokat fog szülni világosságra. — Négy esztendőktől fog-

fogva, mióta Amérikában békeféség vagyón, úgy meg-fzaporodtanak itten a' lakofok, hogy 200 mért-földnyireis ingyen adható föld már nem találtatik. Ide azolta tsak Német 20 ezernél több ment; kik mind jó gazdák, és a' kik között edgy férj-nélkül lévő leány fem találtatik 15 ezrtendön fellyül; mind Férjhez mentenek. — Az Anglusoknak Indiai kereskedések olly nagyon virágzik, hogy 'tsak a' múlt ezrtendőben 17 milliom font Théát adtanak-el; mellyből 630 ezer Sterlinget nyertenek. Amérikában a' kereskedésbéli hitele egészfen meg-van az Anglusnak; és mind a' hadi, mind más dolgokban már annyit gazdálkodott, hogy ha edgynehány ezrtendőkig békefésége találna lenni, minden adófságából ki-fejtőznék. — Olasz országban minden Innepek az edgy vasárnapra által tétettek; az úgy nevezett Itélő-innepek pedig el-töröltettnek. —

S. Patak. — „Az itten lévő Ref. Kollégyiom érdemes Professzorai minden részben meg-akarván bizonyítani mind édes Hazánk' javára törekedő álhatatos igyekezeteket, mind Fels. Királyunk' Atyai kívánságaihoz való hív engedelmefféségeket, a' mai időben olly fűkségeffésé vált Német nyelvnek, a' megnevezett Kollégyiumban, igen erőfs lábakra való állításában foglalatoskodnak. Es már, azonkivül hogy e' Német nyelv mind a' nagyobb mind az apróbb oskolákban fzorgalmatoson tanúttatik; a' *Fisikában* (a' mellyből lenni szokott letzkéken, már egy darab időtől fogva nem-is fzabad egyéb nyelven tsak Németül és Magyarúl szóllani) ez a' Német Auktor-is vétetődött bé: *Anleitung zur richtigen Erkenntnis der natürlichen Dinge, zum Gebrauche der Nationalschulen &c.* A' *Históriában* pedig a' *Zopfius* Német *Históriája.*“

Edgy, Tartzali betsületes Lakatos Mester ember Kemény József, annak szeretné igaz okát meg-tanúlni a' természet titkos tsomójait óldozgató Tüdős Uraktól: miért lehet a' Vafat, mikor olyan tüzes hogy majd el-tseppen, minden sérelem nélkül meg-fogni, sőt meg-is nyalni, (a' mint ezt maga, amazt pedig mások-is próbálták) mikor pedig hűlni és verefsedni kezd, nints olly véres hus, a' mellyet, ha hozzá ér, edgyszerre petsenyévé ne süsön? Ha ezt tudták a' régi B. .fokat tsalhattak vele, mig az úgy nevezett *Judicium ferri candentis*ből állott a' pro-cellus.

Saltzburg. 16. Apr. — Ennekelötte edgynehány esztendőkkel edgy Kertész hala-meg *Halbrunban*, ki az ő fiatal esztendeiben Frantzia Országban edgy Apátza Klastromnak lévén Kertészfze, edgy erőszakoson Klastromba adott G. Kisafszony belé szeretvén, minekutánna a' levet jobban-is öszve fűrték volna, a' Kupidó védelme alatt el-szökvén, öszve-keleének, és *Szaltzburg* mellett *Halbrunban* újjalag kertészfzé lévén a' Legény, meg-nyugodott szívvel élének és 5 gyermekeket nemzének. Az 5 gyermekeivel árván maradt kertészné nem tudván az özvegyi szegénység és nyomorúság terhét tovább hordozni, panaszolkodik gyontató Attyának, és megvalja titkon, hogy ő Frantzia Országban, nagy Grófi Familiából való volna, és az esetet-is egészszén el-beszéli. A' Pappnak jó-lelke meg-esvén rajta, a' dolognak ki-nyomozása végett ír a' napokban edgy Frantzia Orzági fő Pappnak, kinek kevés nyomozódása után ki-sül a' dolog, hogy ő volna a' Klastromból el-szökött G. Kis-afszony, kinek nem régen megholt szüleitől minden más örökségen kívül 80 ezer Sterlingje maradt, és a' kit már mindenütt keresnek

vala. Parantsola azért a' Parlamentum, hogy haza menne mind ezeknek bírására. Midőn ezen Levelet vevé az 5 árvaival nyomorgó özvegy, tsaknem meg-hala örömében, és most minden órán indul vissz-fza. Ezen dolognak igazsága tökéletes: —

Az örökké-valóságban lévő *Fridrik*nek edgy jeles tselekedete: Edgykor Potsdamban nagy Bál tartatván, az esmeretlen Maszkarában lévő *Fridrik* megszólít edgy más Maskarást, ki mind tántzára mind öltözetére nézve leg-különösebb vala, és kényszeríté, hogy mondanámeg kivólna. Nem esmervén a' Maszkarás a' Maszkarás Királyt; ki-jelenti, hogy ő ez 's ez Gárda-tiszt, de kezet fogott parolára ezt mondván: hüntzfút a' ki másnak mi-mondja. Azonban észre veszi a' Gárda, hogy az a' Király vólna, megijed és bé-szalad Berlinbe. Parantsol a' Király, hogy az egész Gárdát vizsgálják-meg ki-hibázna; de már a' Gárda othon lévén ekkor ebben múlik a' dolog. Edgykor parádában lévén az egész Gárda, oda megy ehez a' Király, és külön szólítván az mondja néki: Imhól te Kapitány vagy, de hüntzfút a' ki másnak kimondja. Tsak el-bámúl a' Gárda, kérdik a' többiek, mit sugott néki a' Király; de senkinek ki-nem mondván, esztendő múlva ezen hiv halgatásáért Kapitánynak tevé, és 1000 tallérokkal meg-ajándékozá.

S. Patak. — „Miólta a' Fels. Királyi Kegyelem a' fok *Heverd-el* Innepi napoknak számát kifsebbíteni, és az azokon való munkát a' maga munkás méheinek kegyelmesen meg-engedni méltóztatott, és a' Tiszt-Pap Urak-is mind példájokkal mind tanítáffokkal Halgatóikat az eddig szokásba vólt Innepi heveréfeokről a' munkára ferkengetik; azólta már a' Korts-mák körül dongó herék zúgnak; és a' kortsmárosok buzognak. Innen edgy Tokaji Kortsmáros, Husvét har-

harmadik reggelén, hogy edgy kitsit tsepegni kezdett az efső, így buzgott pálinkás Halgatói előtt: *De bár szakadna egész Napestvéig a' Zápor! hadd büntetné az Isten azokat a' gonosz embereket, a' kik az Istentől-is el-lopják az Innepet, a' szegény népet-is csak barmoskodtatják! mert óhh!!!*

Az edgyesült F. U. Magyar Kantzelláriának Udvarára csak alig lehetne úgy bé-menni, hogy az a' Magyar Hazafitványságért instáló Svábok fergével rakva ne vólna; pedig, a' mint edgy Bétsi német levélből olvasom, ezeknek gyomrok igen bajoson főzi a' Magyar eledelt, és már azokis, kik eddig a' Magyar földre bé-telepedtenek, az Országnek igen fokban állanak. — Tegnap, úgy-mint *Sz. György* napjára virradolag bé-akar menni edgy Pap a' Kármeliták Templomába, 's látja, hogy a' Templom küszöbére edgy bé pólált gyerek van téve. Széllyel néz, 's hát fenki sins körülötte. Fel-vevé, és *Szent Györgynek* keresztele.

NB. Az Erdélyi Nagy Hertzegség Gubernátorra Gróf **EÁNFI GYÖRGY** Úr ö Excellentiája ma Bétsből útnak indulván, olly febes postán fog Szebenig utazni, hogy 8; vagy 9 napok alatt bizonyoson meg-fog érkezni. Ezen febes utazásnak csak a' fog lenni az oka; hogy a' fzokásban lévő, ö Excellentiája előtt, valamint a' Monárkha előtt nem nagy betsben lévő tisztetség-tételbéli tzerémoniákat el-kerülhesse. A' Grófné ö Excellentiája-is nem fokára **M. Konfiliarius SZEGEDI** Úrral minden órán le-fognak indulni.